

Novoles

LETO VIII.

ŠTEVILKA 8

Straža, 15. aprila 1970

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA LESNEGA KOMBINATA »NOVOLES« STRAŽA PRI NOVEM MESTU

Ob prazniku ustanovitve

Bilo je leta 1941! Obudimo nekaj spominov!

Stara Jugoslavija je propadla. Vse njeno ozemlje so zasedli sovražniki, ga razdelili na več delov in povsod postavili svojo oblast.

Slovenija je bila razkosana na tri dele. Nemci so se polastili njenega severnega dela. Tu so ponemčili vse šole in uničevali slovenske knjige. Manjši južni del z Ljubljano so dobili Italijani, Prekmurje pa Madžari. Italijani so si prisvojili tudi vso dalmatinsko obalo in Črno goro, Madžari del Vojvodine, Bolgari Makedonijo.

Zasedba je prinesla našim narodom mnogo strašnega gorja. Okupator je izselil iz Slovenije več tisoč družin v Srbijo, Hrvatsko in Nemčijo. Nemci in Italijani so vrgli stotisoče Jugoslovancev v ječo in taborišča, kjer so umirali. Obešali in streljali so talce. Fašistične tolpe so plenile in požigale po naših krajih. Okupator je na razne načine poskušal iztrebiti čim več Jugoslovancev, ostale pa popolnoma zasujati.

Takšno stanje je bilo takrat. Kaj naj storimo ob teh najhujših dneh v naši zgodovini? Mar naj držimo roke križem in čakamo, da bo sovražnik uresničil svoj zločinski naklep?

OF

Grozilo nam je popolno uničenje!

Komunistična partija je spoznala, da nas more rešiti samo boj proti zatiralcem. Vodstvo tega boja je prevzela sama.

Na njen poziv so se 27. aprila 1941 na tajnem sestanku v Ljubljani zbrali nekateri najboljši Slovenci. Ti so sklenili, da se ustanovi Osvobodilna fronta slovenskega naroda. V tej organizaciji naj se zberejo vsi pošteni in zavedni Slovenci, ki so pripravljeni upreti se okupatorju.

Na tem ustanovnem sestanku je bilo sklenjeno:

- proti okupatorju se izvede boj z orožjem,
- osvoboditi in združiti je treba vse Slovence,
- ne priznamo razkosanja Jugoslavije,
- ustvariti je treba bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov,
- v borbi naj se povežejo vsi slovenski narodi,
- o ureditvi Slovenije bo odločal slovenski narod sam.

OF je združila pod vodstvom KPJ vse domoljubne Slovence v borbi za svobodo in podpirala

našo partizansko vojsko. Težak je bil boj, ki smo ga vodili s premočnimi sovražniki. Mnogo trpljenja in žrtev je bilo treba za našo zmago.

V svobodni domovini smo Slovenci zopet zaživel kot enakopravni narod in zato lahko delamo in ustvarjamo tako kot še nikoli prej.

Da, pomemben je rojstni dan naše OF in zavedati se moramo tega, da bi ne bili več »na svoji zemlji gospodar«, če se ne bi borili za svoje pravice in za ta kos zemlje, ki je in bo naš!

Zapojmo s Kajuhom!

»O, če ljudi bi ne bilo pri nas,
ljudi, ki ne ubogajo na vsak ukaz,
tedaj bi nas že kdaj odnesel plaz.

Tako pa še živimo,
čeprav nas je milijon samo!
Zdahnili bi, da ne trpimo
z uporno, dvignjeno glavo!«

27. marec 1970 — pomemben dan za Stražo

Dobili smo otroški vrtec

Velik in pomembni dan za Stražo in okolico je bil 27. marec, ko smo odprli novi otroški vrtec.

Ob otvoritvi je govoril predsednik DS Edo Tavčar, dipl. ing., ki je pozdravil predstavnike občine in republiške skupnosti za otroško varstvo, predstavnike podjetij in ostale goste.

Javno zahvalo je izrekel vsem, ki so kakorkoli prispevali k uresničitvi te zamisli, predvsem pa se je zahvalil Ernu Šaliju pomočniku dir. za splošne zadeve in Berti Zelnik vodji IC za njuno požrtvovalno delo, ki sta ga opravila za to, da je bil vrtec odprt.

Trenutno je v vrtcu 20 otrok, za katere skrbi vzgojiteljica Majna KLANČIČAR. Zvedeli smo, da se otroci zelo dobro počutijo.

Ob otvoritvi otroškega vrtca v Straži je govoril predsednik DS Edo TAVČAR, dipl. ing.

Govor tov. Tavčarja ob otvoritvi

DRAGI GOSTI!

V prijetno dolžnost si štejem, da Vas lahko pozdravim danes v teh prostorih.

Vsi smo že dolgo vedeli, posebno pa naš delavski svet, kako nujno potrebna je v Straži takšna vzgojno — varstvena ustanova kot je otroški vrtec, katerega odpiramo danes. Zaradi tega se je zavzel naš DS in sklenil skupno z upravnim odborom, da bo ustanovil ta vrtec čimprej, ki naj bi bil namenjen ne le otrokom delavcev našega podjetja ampak tudi vsem ostalim otrokom straške doline.

Že pred pol leta smo sklenili pogodbo s podjetjem Gorjanci za adaptacijo te stavbe, katero nam je zamenjalo GG Novo mesto. Pri vsem tem se je zelo zavzemal in pomagal pri uresničevanju tega načrta tovariš Šali Erno pomočnik dir. za splošne zadeve, za kar mu izrekam iskreno zahvalo in vse priznanje za uspešno opravljeno delo. Enaka zahvala pa gre tudi predsednici UO tovarišici Zelnik Berti, ki je s svojim delom dosti pripomogla k temu, da odpiramo danes to ustanovo. Zahvaliti pa se moram v imenu

našega delovnega kolektiva tudi temeljni izobraževalni skupnosti Novo mesto, podjetju Gorjanci in vsem, ki so kakorkoli pripomogli k temu, da imamo v Straži tak otroški vrtec.

Zavedamo se pomena in koristite ustanove in zato obljubljam, da bomo skrbeli zanjo in jo tudi podpirali.

Danes je prav zato zelo pomemben dan za Straško dolino in tega smo zelo veseli.

V vrtcu je zaenkrat prostora za 40 otrok, kar bo zaenkrat zadoščevalo za trenutne potrebe. No, če pa se bodo pokazale še večje, pa bo treba ustrezno ukrepati. Upam, da nam bodo pri tem pomagali vsi, ki so poklicani za to, da rešujejo takšne probleme. Ta vrtec dajemo v upravljanje Vzgojno — varstveni ustanovi v Novem mestu z željo, da bi vodila ta svoj dislocirani oddelek kar najbolje in da bi naši otroci imeli tu varno zavetišče in da bi jih vzgajali v dobre člane naše skupnosti.

Vsem želim kar največ uspehov!

I. b.

Kako študirajo naši dijaki?

Uspehi ob redovalni konferenci na tehnični šoli — lesni oddelk v Novem mestu.

V petek 27. marca je bila redovalna konferenca, na kateri smo zvedeli za uspehe naših dijakov.

Tokrat smo slišali tole o naših dijakih:

Eden izmed njih ima 6 negativnih ocen, dva imata po 4 negativne ocene, trije so takšni, da imajo po 5 nezadostnih, pet je takšnih, da imajo po 3 nezadostne, a štiri pa imajo po 1 negativno oceno.

Izdelalo jih je 10 ali 33,33%. Z rezultatom nismo zadovoljni kljub nekaterim opravičljivim razlogom. Upamo, da se bo stanje popravilo in da bo razmerje med pozitivnimi in negativnimi takšno, da bodo prevladovali prvi t. j. pozitivni.

Kam na dopust?

Letni dopust je za delavca prav gotovo ena najučinkovitejših oblik rekreacije. Učinkovit je le, če ga delavec resnično izrablja za počitek, vezan na spremembo življenjskega okolja in navad. Način izrabe dopusta vpliva na delavčovo zdravje, njegovo zadovoljstvo, uspeh pri delu in družini ter na njegov položaj v družbi. Še vedno pa analize kažejo, da delavci uporabljajo svoj letni dopust za dopolnilno delo doma. To so predvsem delavci s številnejšo družino in nižjimi osebnimi dohodki. Materialni problemi so poglavitni vzrok upadanja izrabe letnih dopustov pri tistih delavcih, ki so oddiha najbolj potrebni in ta pojav vpliva tudi na splošno zdravstveno stanje in delovno storilnost delavca, zato zasluži vso pozornost odgovornih služb, sindikata in celotnega podjetja.

Morda bi sindikalne organizacije po naših obratih organizirale več eno in dvodnevni izletov, katerih se delavci zelo radi udeležujejo. V lanskem letu se je enodnevni izletov udeležilo kar 355 naših delavcev, medtem ko je v

cah pri Crikvenici, na Rabu in v Vodicaх pri Sibeniku. Izbira je torej dovolj velika, tako da se bomo lahko odločili. Cene penzionov so nekoliko višje od leta 1969 medtem, ko je prispevek na člana kolektiva ostal neizpremenjen. Vse podrobnosti glede cen v posameznih krajih letovanja so napisane v »Anketi«, ki smo vam jo poslali. Prijavo za letovanje prosimo, da izpolnite najkasneje do 20. aprila 1970. Odpoved letovanja bomo upoštevali samo v roku 15 dni pred odhodom na

letovanje, v obratnem primeru bodo prijavitelji morali sami plačati stroške, ki bi nastali v zvezi s tem.

Vabimo prav vse, da se prijavijo za letovanja v čim večjem številu in na ta način preživijo del svojega dopusta resnično lepo in prijetno.

Naši sodelavci v JLA

Ker bi naše uredništvo rado pošljalo naš časopis tistim, ki so trenutno v JLA, prosimo, da nam sporočite njihove naslove, če veste zanje.

Urednik

Vsak ponedeljek ...

Tokrat smo na sestanku v komercialnem oddelku pregledali opravljeno delo.

V prvih treh mesecih je bilo doseženo prodaje za 1,624 milijonov din.

Šef oddelka tov. SUSTAR MIHA je poudaril predvsem to, da je največji problem v tem, ker smo proizvedli preveč dnevnih sob, a na trgu iščejo naše jedilnice. Vsekakor bo potrebno vskladiti proizvodnjo s potrebami tržišča. Se pravi, da je treba proizvajati to,

kar zahteva tržišče, a ne to, kar je »najlažje« delati. V zvezi s tem je potrebno misliti na **sistematično raziskavanje** tržišča in sicer s svojimi ljudmi!

V primerjavi z letom 1969 smo letos v istem obdobju prodali za 151 milij. din več kot lani in je celokupna realizacija za prvo četrtletje že prekoračena.

Poudariti je treba, da je bil doseženi uspeh predvsem zaradi zvišanja in izboljšanja proizvodnje, a ne zaradi višjih cen.

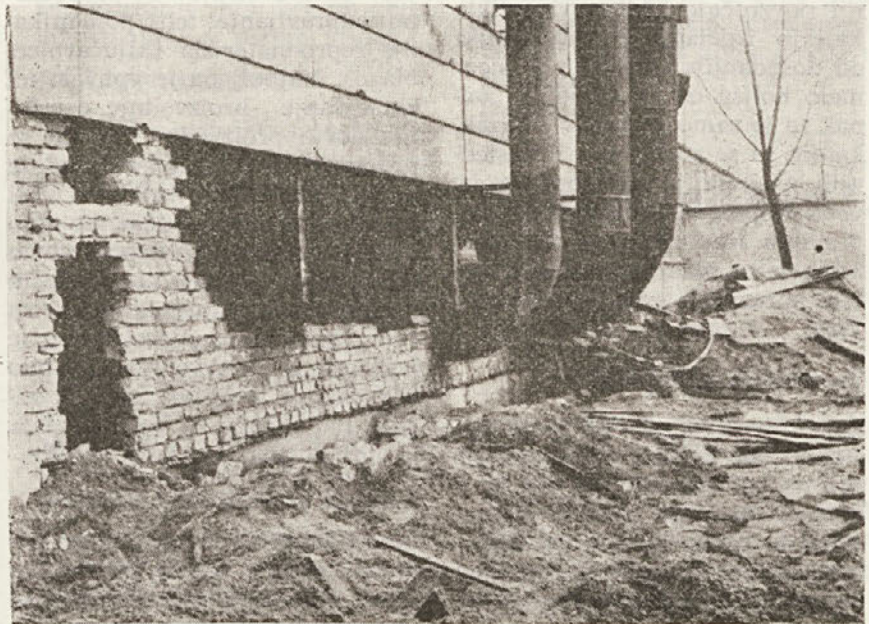
**Sodelujte redno
v svojem listu!**

organiziranih domovih letovalo 190 članov kolektiva in njihovih svojcev, izven naših domov pa je po podatkih, ki jih imamo letovalo 102 delavcev s svojimi družinami.

Tudi za letošnje leto se je naša služba pozanimala, kje bi lahko nudili našim delavcem letni odih. Zaradi tega smo se odločili, da stopimo ponovno v stik z Lovranom in Alpe-Adrio iz Ljubljane.

Kraji, kjer bo moč letovati so naslednji:

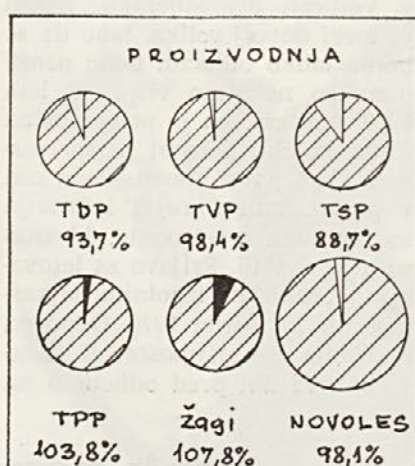
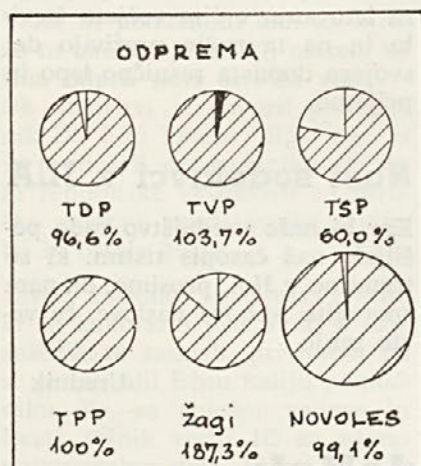
V Lovranu, Kranjski gori, Radovljici, na Mežakliji, na Soči, na Kureščku, Portorožu, Savudriji, Poreču, Oštrem, Crikvenici, Sel-

Ekshaustorske cevi po požaru

Izpolnitev operativnega plana za marec 1970

Tovarna drobnega pohištva

Predvidevanja, da bomo v drugi polovici meseca popravili zamujeno, (izpad v prvi polovici meseca je bil 10,1%) se niso uresničila. Izpad v proizvodnji za mesec marec je 6,3%, kar je precej zaskrbljujoče, namreč povpraševanje po proizvodih iz TDP je vedno večje. Vzrok za nedoseganje operativnega plana v TDP-ju je uporaba precejšnih količin prevlažnega lesa. Čas sušenja v sušilnicah je daljši in obenem se pojavljajo napake v lesu, v glavnem razpoke na čelih lesnih delov. Težave v proizvodnji povzročajo tudi novi artikli, katerih izdelava je zahtevnejša od dosedanjih. Odprema je sicer malo boljša od proizvodnje, ampak to je samo razlika v zalogah, katere so se zmanjšale. V naslednjih mesecih je potrebno proizvodnjo precej povečati, da popravimo izgubljeno in da dosežemo letni plan proizvodnje, kateri je večji za cca 30% od leta 1969.

Tovarna vezanih plošč

Izpad proizvodnje 1,6% je nastal zaradi požara v tovarni. Izpad bi bil še večji, če ne bi v tovarni takoj po nesreči organizirali še tretjo izmeno na delovnih mestih, katerih ni prizadel požar. Zaradi požara se niso mogle vezane plošče finalizirati (odsesovalne naprave). Ta izpad v tem mesecu bo zagotovo odprav-

ljen. Odprema pa je kljub manjši proizvodnji presežena. Presežek odpreme izhaja iz zalog in so bile zaloge konec marca verjetno najmanjše odkar obstoja TVP.

Tovarna stilnega pohištva

Že rezultati prve polovice meseca marca so narekovali, da proizvodnja v tem mesecu ne bo dosežena. Izpad je precejšen kar 11,3%, sicer ni tako velik kot kaže sama številka, to bo urejeno v mesecu aprilu, ker so proizvodi ostali v nedovršeni proizvodnji. Vzrokov za tak izpad je več: okvare strojev in prepočasno odpravljanje teh, pomanjkanje repro-materiala (ključavnice, blago). Najbolj pa je vplivalo na zmanjšanje proizvodnje osvajanje novih proizvodov (menja se program) in začetek proizvodnje popolnoma novih izdelkov. Bili smo preveč optimistični, ko smo mislili, da bo proizvodnja novih proizvodov tako hitro osvojena in da bo stekla. Odprema je kar za 40% izpod plana. Vzrok temu je nedosežena proizvodnja, ni bilo kompletnih garnitur, majhen zastoj na tržišču v začetku leta in nezadostna raziskava tržišča.

Tovarna ploskovnega pohištva

Predvidevanja, da bo v drugi polovici meseca marca popravljen izpad iz prve polovice meseca so se uresničila. Proizvodnja je celo presežena za 3,8%. Odprema se je izvršila po planu.

ŽAGI

Žagi presežata plan proizvodnje, to je sicer normalno, ker je sedaj najugodnejši čas za proizvodnjo na žagah. Odprema je zopet močno presežena. Ta izvira iz strukture razžagovanja glede na drevesne vrste. Bukov žagan les skladiščimo, jelov žagan les pa prodajamo svežega. Ker bukovih hlovov ni prišlo dovolj, so se razžagali jelovi hlovi.

Andrej Žnidaršič, ing.

Kruha je preveč...

Pred kratkim je beograjski zavod za zaposlovanje priredil anketo za nezaposlene z visoko in višjo izobrazbo. V njej so jih vprašali, če želijo delati kjerkoli v notranjosti.

Od več ko 600 anketiranih jih je pritrdilno odgovorilo samo 10%. Okoli 60% anketirancev je izrazilo pripravljenost, da bi delali samo v Beogradu, 30% pa bi se jih zaposlilo v bližnji okolici glavnega mesta.

Strokovnjaki predvsem sprejemajo zaposlitev samo iz svoje stroke, nekaj pa jih je pripravljenih delati karkoli, vendar samo v Beogradu. To so v glavnem geologi in geodeti, socialni delavci in absolventi kmetijske in gozdarske fakultete.

Dolga pot zmrznjenega mesa

Na pogled navaden tovor navadnega zmrznjenega svinjskega in govejega mesa. naloženega v 17 vagonov, je prejšnji mesec prišel iz Italije v Sežano. Predhodno so zaprosili za tranzitno dovoljenje za v Švico. Toda medtem so naši inšpektorji pravočasno pregledali tovor in ugotovili, da to ni navaden tovor in tudi ne navadno, marveč pokvarjeno meso, ki bi namesto v Švico, sodeč po vsem, moralo prispeti v Novi Sad! Da bo ironija še večja — to isto meso smo mi pred tremi ali štirimi leti — sicer zdravo — prodali Italijanom.

Obiskali so nas

V sredo, 1. 4. 1970 smo imeli na obisku 30 predstavnikov trgovskega podjetja »LESNINA« iz Ljubljane.

To so bili vsi šefi in direktorji poslovalnic Lesnine, za prodajo pohištva širom Jugoslavije, od Skopja do Kopra.

V ta namen smo napravili v podjetju dve izložbi našega pohištva, eno v TPP v Novem mestu in eno v TSP v Straži. Izložbo je pripravila naša arh. tov. MARTA RAČEČIČ v sodelovanju komercialnega oddelka in obratovodij ploskovnega in stilnega pohištva.

Z izložbo in razstavljenimi eksponati so se vsi zelo pohvalno izražali. Zanimanje za naše izdelke pa je nekje večje, drugod zopet manjše. Trenutno je večje

povpraševanje po jedilnicah in manjše po dnevnih sobah.

Goste je sprejel šef komercialnega oddelka, jih pozdravil v imenu podjetja ter podal pregled našega sodelovanja z Lesnino v zadnjih petih letih.

Po ogledu so se odpeljali s svojim avtobusom v Dol. Toplice na kosilo, kjer jih je pozdravil direktor tov. KNEŽ Jože.

Po kosilu so se gostje odpeljali v Ljubljano, od koder so odšli zopet vsak na svoje delovno mesto.

Pri odhodu je bila splošna želja, da bi do takih sestankov še prišlo vsaj enkrat letno, kjer bi si tudi v bodoče lahko izmenjali mnenja.

M. S.

GOSTINSKA RAZSTAVA V NOVEM MESTU

V soboto 4. in nedeljo 5. aprila je bila v prostorih doma JLA in sindikalnega doma zelo okusna gostinska razstava, na kateri so razstavljali pogrinjke, okrasne predmete, pijače, živila in kuhinjsko opremo.

V bodoče bi menda ne bilo napač, če bi bil razstavljen svatovski ali pa kak drugi pogrinjek na naši mizi.

Tovrstne prireditve so zelo primerne tudi za reklamiranje naših prostorov zato, ker jih obišče mnogo ljudi iz raznih krajev.

NEKAJ NEOBRITIH

Slovenske ceste so zato zdrsane in luknjaste, ker na njih nenehno nabiramo kilometrino.

Stanovanja so! Denar tudi — samo v napačnih rokah.

Pripravlja se zakon, da bomo obdavčili plažo in kič. To bodo nadržali govorniki v skupščini!

Res me muči radovednost, če bodo miličniki na svojih avtomobilih imeli varnostne ključavnice! Moda se menja? Mar biti likviden ni več sramota?

Smo pa res nerazviti, da smo potrebovali 25 let, preden smo ugotovili, da smo nerazviti!

Nasprotje od nerazvit je zvit! To si velja zapomniti.

Bogdan Novak

MINUTA ZA SLOVENŠČINO

V našem največjem dnevniku je pisalo: STROJEVODJA BRZCA NAJ BI BIL VINJEN!

Naj bi pa bil! Pošteno pa to ni. In po ustavi, po kateri imamo vsi enake pravice, tudi ni.

Bolje bi bilo: STROJEVODJE BRZCEV NAJ BI BILI VINJENI!

Sipk

RESNICNA SENZACIJA

Neki teoretik sodobnega tiska je dejal, da časopisna novica, kakršna npr.: »Pes je ugriznil človeka«, ni mikavna, pač pa, da bi bila mikavna novica: »Človek je ugriznil psa.« Pred nekaj dnevi je lokalni časnik v mestu Kranjskoku v ZAR sporočil bralcem to novico: »John van Armin je, ko je koračil proti svojemu avtomobilu, naletel na strupenjačo, ki ga je dvakrat pičila v nogo in pri priči — poginila. Ta čudež se je zgodil, ker je van Armin imel namesto ene noge kovinsko protezo, ob kateri si je kača zlomila zob in — samo sebe zastrupila.«

GOSPODINJA

Žena, ki ima otroke in moža ter je zaposlena, najame zaradi preobremenjenosti gospodinjsko pomočnico. Obema se šteje delovna doba. Če pa bi ta žena ostala doma in opravljala gospodinjske posle, ji delovna doba seveda ne bi tekla.

Logika!?

Javna pohvala

Upravni odbor je na svoji 20. redni seji, ki je bila dne 1. IV. 1970 sklenil, da izreče

JAVNO POHVALO

prostovoljnim gasilcem čet iz TVP, TDP in TSP zato, ker so se izkazali pri gašenju požara v TVP dne 26. marca 1970. Enaka zahvala gre tudi vsem delavcem, ki so kakorkoli sodelovali pri gašenju požara.

S svojo požrtvovalnostjo so omejili požar in preprečili še večjo škodo.

Upokojeni tov. Andreitz, ki je bil naš dolgoletni sodelavec

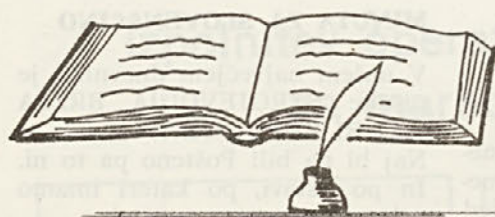
LAZAR PRI GINEKOLOGU

Če je zdravnik raztresen, plača račun pacient. Namesto k potrebnemu specialistu je mladi zdravnik iz Zagubice poslal Lazarja N., priletnega kmeta iz vasi Jošanice, h ginekologu v Petrovac na Mlavi.

Pomoto so ugotovili šele po štiridesetih kilometrih vožnje z avtobusom od Zagubice do Petrovca na Mlavi.

Politika-ekspres — 16. III. 1970

ZGODOVINA NAŠEGA PODJETJA

105 let žage v Soteski

(nadaljevanje) Ivan Aš

Vrnimo se rajši k naši osnovni nalogi — opisu žage v Soteski — in bežno preglejmo kake spremembe in rekonstrukcije je doživljala ta soteška žaga od svojega začetka — leta 1870 pa do svojega konca 1970.

Leta 1870. Zgrajena nova žaga z dvema jarmi (po 2 žagina lista) in nov kamniti jez — Pogon na turbino.

1875. Žago dobi v najem italijanski industrijalec — Galvani.

1894. Auersperg da žago v najem za dolgo let lesnemu trgovcu Javorniku.

1900. Zamenjani zastareli venecijanski jarmeniki z novimi polnojarmeniki znamke »Tophan«.

1908. Stari kamniti jez porušen, ker je prepuščal preveč vode in bil zgrajen nov — višji — betonski jez — ki stoji še danes in bila postavljena sedanja (Franciscova turbina).

1920. Potresni val sovjetske oktobrske revolucije in tako spodbudne Leninove ideje, so naše močan odmev in rodovitna tla tudi med delavstvom žage Soteska. Da bi se vsaj malo zboljšal težak gmoten položaj soteškega proletarijata, je odšla delegacija treh delavcev do takratne oblasti v Ljubljano in tam zaprosila za intervencijo pri takratnih delodajalcih za povečanje zaslužkov. Po povratku domov so jim delodajalci priredili nič kaj ljubezniv sprejem, zagrozili so jim z odpustom, kar se je enemu resnično pripetilo.

1927. Večja rekonstrukcija žage: 1. Opuščen stari mlin in na istem prostoru postavljena turbina, z dvema generatorjema in končno odstranjena žaga venecijanka poleg mlina.

2. Zgrajena strojnica in v njej

postavljena nova lokomobila z 75 KS.

3. Zgrajene parilnice (1955 preurejene v sedanje sušilnice). 1929. Druga večja rekonstrukcija žage:

1. Lokomobila 75 KS (ki je dobro leto delala paralelno z vodno turbino, a ker ta ni imela avtomatskega regulatorja — se ta vezava ni obnesla) zamenjana z novo od priznane firme »Estere« z močjo 140 KS.

2. Nabavljena sedanja polnojarmenika »Esterer« svetlobne odprtine 95 in 61 cm.

3. Nabavljen nov cepilni polnojarmenik za »tavolete« »Esterer«.

4. Nabavljena nova čelilna žaga za čeljenje hlodovine »Esterer«.

5. Zgrajeno sedanje pisarniško poslopje.

Ob tej priliki naj omenimo, da je bila tako preurejena žaga z novimi stroji tedaj ena najmodernejših na slovenskem ozemlju.

Tako urejena žaga je res bila med najmodernejšimi, a večji del neugodni naravni pogoji ji niso dopuščali, da bi mogla s svojo stoletno tradicijo vzporedno stopati v modernizaciji žagarske proizvodnje.

1933. Splošna gospodarska kriza je še bolj prizadela že itak revno soteško delavstvo, ki je v upanju, da se jim tako zboljšajo nizki zaslužki, organiziralo štrajk, ki pa zaradi neenotnosti ni uspel ter je tako nekaj delavcev ostalo brez dela, a delodajalci so za njihovo zameno pripeljali delavce iz sosednjih hrvaških dežel.

1934. Zaradi katastrofalne poplave reke Krke je žaga stala polne 3 mesece, da so lahko odstranili ogromno škodo in žago spet

vzpostavili za pogon. Iz skladišča je voda odplavila veliko žaganega lesa, saj je voda stala na skladišču 2 m visoko. Kako visoka je bila tedaj Krka nam priča zabetonirano železno znamenje na vogalu stanovanjske hiše pod mostom na katerem z usekanimi črkami piše: »Hochwasserstand 1934«.

1935. Ustanovljena ilegalna »Rdeča stranka«, ki je bodrila delavstvo in ga prepričevala o skorajšnjem koncu izkoriščanja proletarijata.

1938. Knez Auersperg skliče sestanek svojih strokovnjakov, kjer je padel predlog za zgraditev nove večje žage v Straži s tovarno vezanih plošč.

Da je prišlo do predloga o zgraditvi nove žage v Straži, so bili sledeči vzroki: da odpade drag prevoz žaganega lesa iz Soteske na železniško postajo v Straži, neprimerni skladiščni prostor: v Soteski in omenjena možnost razširitve obrata. Za zgraditev tovarne vezanih plošč ga je spodbudil podatek o vse večji potrošnji vezanih plošč in pa zgraditvi enake tovarne v Pivki, ki je hodila kupovat bukovo hlodovino na njegovo lesno področje. Do realizacije pa ni prišlo ker so se v daljavi že slišali odmevi grmenja topov druge svetovne vojne.

1942. Maja meseca se je žaga ustavila, ker so skoraj vsi mlajši moški odšli v partizane.

1943 in 1944. Bogato opremljene delavnice v Soteski koristijo partizani za dopolnitev svojih delavnic na področju Stare žage — Podstenice. Poleg orodja so naše pot v te delavnice tudi diname, elektromotorji, pogonsko jermene, a po osvoboditvi so večji del ti stroji zopet našli pot nazaj v Sotesko.

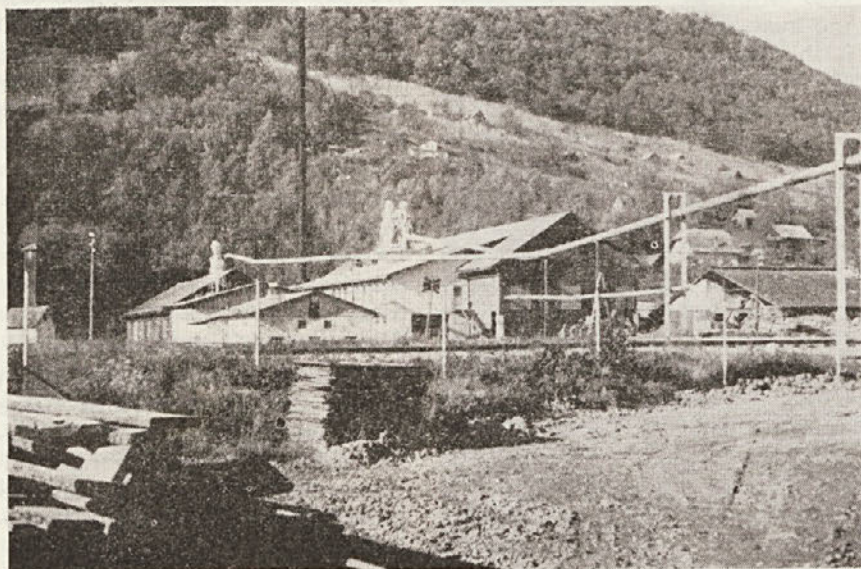
1943. September. V gradu se nastani štab NOV, a zaradi bližajoče nemške ofenzive se štab umakne in da grad 22. oktobra zažgati, da ne bi mogel sovražnik tu postaviti svoje postojanke.

1945. September 7. Po velikih naporih upravnika Zupančiča in strojnika Črneti je tega dne veliki polnojarmenik zopet oživel in začel ponovno peti svojo delovno pesem, ki jo poje še danes.

(nadaljevanje prihodnjič)

Našo staro žago bo kmalu zamenjala nova

Pogled na del skladišča žaganega lesa

PREVIDNI UREDNIKI... Ob neki polemiki o nekem članku, ki ga je bil objavil časnik »Foreign news«, se je uredniški odbor takole zavaroval: »Objavljanje takih člankov ne pomeni, da se uredniški odbor strinja s stališči, ki jih člankarji izražajo, to naposled ne pomeni niti, da jih odbor razume...«

TA JE PA SE LEPSA... Precej takšnih direktorjev imamo, ki so končali samo osnovno šolo. To, kajpada, ne gre! Zato je menda delovna organizacija ŠPIK v Beogradu sklenila napraviti v tem pogledu temeljito popravo. Razpisala je natečaj za direktorja, ki ima lahko tudi — nepopolno osnovno šolo... To pomeni, da vremena se jasniijo, vsaj — nepismenim!

Človeštvo ve, da mrtvi ostanejo večno mrtvi. Mnogo ljudi iz prav tega človeštva pa se ne zaveda, da ravno tisti »mrtvi« lahko povzročijo njihovo smrt.

LUŽENJE ELEMENTOV V TDP: JENIČ, LONGAR, ANDOLJSEK

TVP — gradnja nove stiskalnice in sušilnice

Stališče 20. seje predsedstva SRS (povzetek)

Edina točka dnevnega reda zadnje seje predsedstva republiškega sveta ZSS so bila vprašanja cen in njihov vpliv na življenjsko raven delavcev.

V sindikatih smo leta 1969 nekajkrat razpravljali o razmeran zaradi stalnega povečevanja nestabilnosti trga in cen. V razpravi o osnovah ekonomske politike za leto 1970 je bilo izraženo stališče z zahtevo po stabilizaciji trga in cen. Taka stališča terjajo ekonomski, socialni in politični razlogi.

Gibanje cen in življenjskih stroškov pri nas je delno tudi posledica podobnih gibanj v svetu, vendar je zaskrbljujoče to, da pri nas narasčajo cene in življenjski stroški v povprečju več let še enkrat hitreje kot v drugih deželah. Ker se taka gibanja nadaljujejo, lahko trdimo, da so še vedno prisotni osnovni vzroki, ki so pogojevali visoko stopnjo nestabilnosti. Posebej so zaskrbljujoče ugotovitve, da se povečujejo cene in življenjski stroški v začetku 1970 močneje kot v letu 1969 in precej nad povečanjem cen, kot so bile predvidene za leto 1970.

Tako nevzdržno naraščanje cen in življenjskih stroškov za zmanjševanje konkurenčne sposobnosti gospodarstva v mednarodni menjavi in za življenjsko raven predvsem tistih družin z nižjimi dohodki.

Vse bolj se utrjuje mnenje, da je moč popraviti svoj ekonomski položaj predvsem z višanjem cen. Mimo tega je močno prisotno prepričanje, da se dajo nastajajoči problemi najbolj uspešno reševati s prelivanjem dohodka in z intervencijo države, kar je prav v nasprotju s tisto reformsko miselnostjo, ki je prevladovala leta 1968, ko smo dosegli najvišjo stopnjo stabilnosti po reformi.

V sindikatih ne zanikamo pozitivnih dosežkov in premikov, ki jih kažejo nekateri količinski kazalci, kot so povprečna stopnja rasti proizvodnje, povečanje izvoza, povečanje možnosti za zaposlovanje, rast povprečne življenjske rasti itd. Zaskrbljuje nas pa, da dosegamo nekatere od teh

količinskih kazalcev tudi z žrtvovanjem kakovostnih procesov ali celo ciljev, ki smo si jih z reformo zastavili in ki so se v prvih letih reforme že močno uveljavili.

Smatramo, da so problemi in težnje ob gibanju cen in življenjskih stroškov tako aktualni, da jih je treba postaviti na dnevni red občinskih skupščin, republiške in zvezne skupščine, oziroma njihovih odgovornih organov, ki naj sprejmejo ustrezne ukrepe za umirjenje teh gibanj.

Ob našem načelnem stališču, da je treba ustvariti pogoje za stabilizacijo trga in cen ter omejiti sedanje splošno naraščanje cen in stroškov, so za sindikate trenutno v središču pozornosti cene osnovnih življenjskih potrebščin in storitev, ki najbolj občutno prizadevajo življenjsko raven zaposlenih z nizkimi osebni dohodki.

Poseben režim cen naj bi veljal po našem mnenju za naslednja živila: standardni kruh, olje, mast, meso in sladkor. Ob tem vztrajamo, da se črn kruh, ki predstavlja eno izmed osnovnih živil ljudi z najnižjim osebni dohodki, v sedanjih razmerah ne bi smel podražiti.

Cene za gradnjo stanovanj skokovito naraščajo in povzročajo vse večje neskladje med plačilno zmogljivostjo in tisto stanarino, ki bi pokrivala stroške. Zato je nujno treba ugotoviti vse elemente, ki vplivajo na tako skokovito rast cen za stanovanja in se usposobiti, da bomo obvladovali stihijska gibanja na tem področju:

Ocena življenjskih stroškov za 4-člansko družino v SRS:

	1968	1969
hrana	40,1	40,3
pijače in tobak	5,2	5,5
obleka in obutev	15,2	15,8
stanovanje	7,7	7,9
kurjava in razsvetljava	4,7	4,4
stanovanjska oprema	7,0	6,8
higiena	4,1	4,0
kultura, oddih, razved.	7,3	7,3
promet	8,7	8,0
	100,0	100,0

Vidimo, da je gibanje življenjskih stroškov pod močnim vplivom cen za osnovne življenjske

potrebščine. Odtod pomen, ki ga sindikati pripisujejo gibanju cen teh proizvodov, ki najmočneje vplivajo na življenjsko raven prebivalstva.

Primerjava s porastom življenjskih stroškov v nekaterih bližnjih državah:

Avstrija	3,5 %
Italija	3,2 %
Francija	6,5 %
ZR Nemčija	2,7 %
Madžarska	1,5 %
SFRJ	ca 7,0 %
Slovenija	ca 9,0 %

V svetu se smatra za normalen porast tisti, ki ne presega višine povprečne obrestne mere za bančni kapital. Pri nas bi bilo približno 6-7 %. To mejo so lani prekoračili in kot kaže se negativne tendence še niso umirile.

M. O.

RAZGLAS

Razlašamo prosto delovno mesto za VODJO SUŠILNIC V TOVARNI DROBNEGA POHIŠTVA (TDP). Pogoj: Z USPEHOM KONČANA TEHNIČNA SREDNJA ŠOLA LESNE STROKE Z DIPLOMO!

Prednost imajo kandidati s prakso na takem delovnem mestu.

Stanovanje za samca je zagotovljeno.

Nastop službe takoj.

Prijave pošljite na naslov: Kadrovska služba »NOVOLES«, Novo mesto — Straža.

OPD — V. BEZEG

Zopet požar v TVP

Dne 27. 3. 1970 ob 8,26 uri je nastal požar na zbiralnem silosu v Tovarni vezanih plošč. Takoj prvi trenutek smo bili prepričani, da nam bo pogorela tovarna vezanih plošč. Vsi gasilci, ki so bili takrat na delu, kakor tudi vsi drugi delavci so hitro ocenili nevarnost in s spretnostjo ter znanjem začeli gasiti na kraju, kjer je bila največja možnost za razširitev požara. Nevarnost je bila večja še zato, ker je eksplodiral prah v zbirnem silosu. Vzrok za požar še raziskuje za to postavljena komisija. Po dosedanjih sklepanjih pa je požar nastal zaradi trenja v ventilatorjevem polžu, ali na katerem izmed strojev.

Škoda na materialu je bila ocenjena na cca 200.000 din. Najhujše pa je, ker je bil to zbiralni silos, od katerega sta odvisni dve tovarni. Dokler ne bo narejeno novo odsesovanje, bo moral stati del proizvodnje.

Veliko nam pomeni tudi sam sistem filtriranja, ki je izgubil pri nas zaupanje, je pa najboljši način, da se ne zapraši okoli zbiralnika.

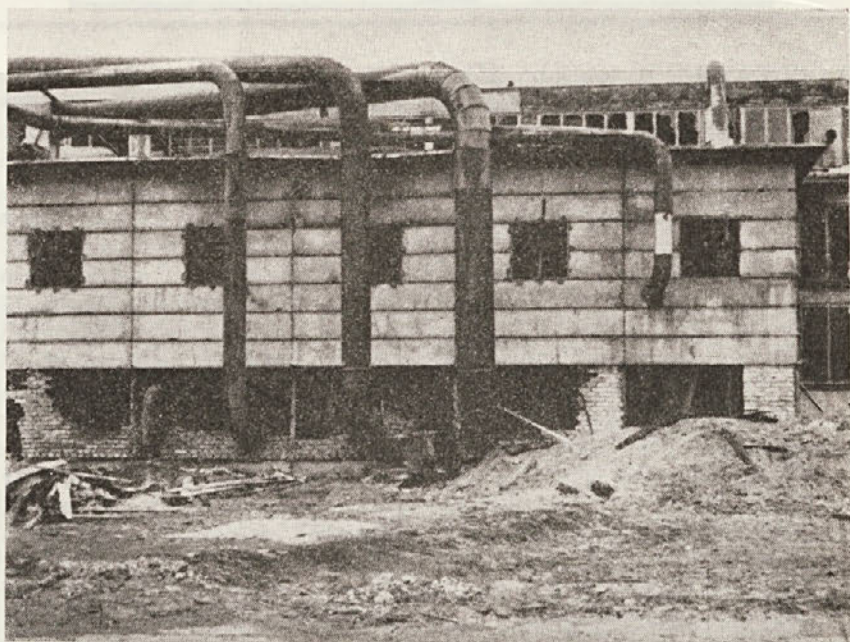
Pravočasnemu in pravilnemu ukrepanju ob priliki gašenja požara se moramo zahvaliti, da se ni obseg požara povečal na oba obrata.

Pri tem smo videli, kaj nam pomeni brezhibno gasilsko orodje in druga preventivna sredstva, izurjenost in znanje ljudi za gašenje ter prisotnost duha za take situacije. T. Š.

LEVO:
Hitri
intervenciji
gasilcev
se moramo
zahvaliti,
da je bil
požar
pravočasno
lokaliziran
in da se ni
razširil
na oba
obrata

SPODAJ:
Prizorišče
požara
po končanem
gašenju.

Velika nezgoda z majhno poškodbo

Dne 5. 4. 1970 ob 10. uri se je peljal s svojim avtomobilom delavec MARJAN KODERMAN proti vratarnici. Na križišču z železniško progo je začutil močan udarec. To je bilo vse tako hitro, da se niti ni zavedal, kaj se dogaja. Bila pa je taka situacija, da je čudno, ker je ostal živ. Dogodek je bil sledeč:

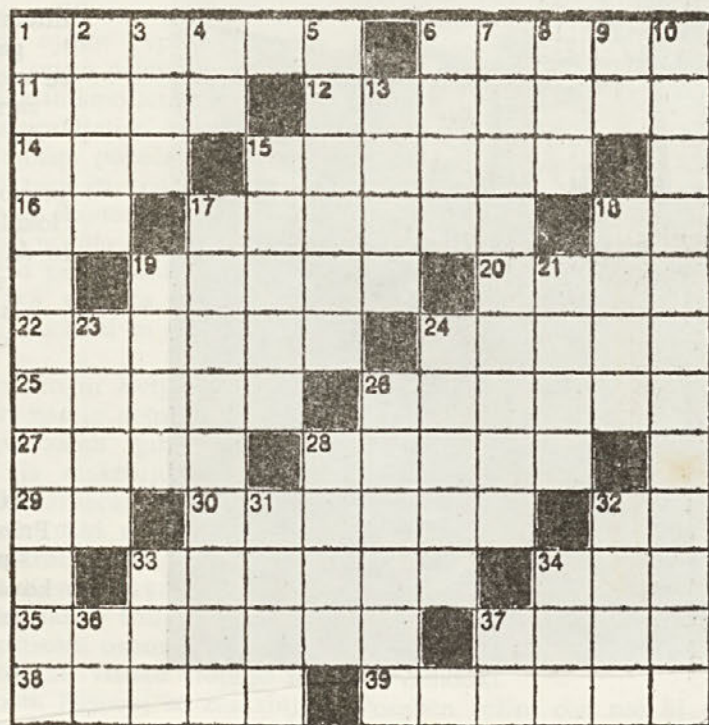
Ko je KODERMAN prišel na križišče z železniško progo, je pri-

peljala lokomotiva s postaje Straža. Desni odbijač lokomotive je udaril skozi okno desnih vrat avtomobila, ga prizdignil in v takem položaju potiskal še 100 m naprej. Ko se je lokomotiva ustavila je bil Koderman nepoškodovan, od avtomobila pa je ostalo kup zmečkane pločevine. Kdo je kriv temu dogodku ne

moremo že danes reči, ker bo dokončno odločitev izreklo sodišče. Opozarjamo pa vse zaposlene »Novolesa«, naj bodo bolj pazljivi pri prehodu železniške proge, ko gredo na delo in z dela, ker je malo verjetno, da bo imel kdo izmed nas tako srečo, če v nas trči lokomotiva, kot jo je imel Koderman. T. Š.

Nagradna križanka

VODORAVNO: 1. obljuba zakona, 6. miren, ravnodušen človek, 11. filmsko ime popularnega ameriškega komika Olivera Hardyja, 12. svetilka s steklenim ohišjem, 14. nizek moški glas, 15. drevesna bolezen, smodika, 16. osebni zaimek, 17. metal, 18. kemični znak za lantan, 19. priimek dveh sodobnih slovenskih kiparjev (Zdenko in Boris), 20. mesto v Ukrajini, glavno mesto nekdanje kronovine Galicije, 22. poslovni dnevnik, 24. letovišče pod vzhodjem Kavkaza, 25. dolg prečen drog v kozolcu, 26. starogrški stoični filozof, Epiktetov učenec, 27. ime danske igralkice iz obdobja nemega filma Nielsen, 28. sodobni hrvaški slikar (Zlatko), 29. rimska šestica, 30. nekdanja bojna ladja na vesla, 32. avtomobilska oznaka Sarajeva, 33. laboratorijska kapalka, 24. himalajska koza, 35. ekspert za iranski jezik in književnost, 37. Verdijeva opera, 38. hrvaški slikar (Vjekoslav), 39. ime sovjetskega zunanjega ministra Gromika.

NAVPIČNO: 1. stomatolog, 2. ime dveh sedel na Velebitu, 3. zver iz rodu mačk, 4. enaka vo-

kala, 5. najmlajša doba v geološki zgodovini Zemlje, 6. mesto na Pelješcu, 7. staro mučilno orodje, 8. Talisova osvežujoča pijača, 9. veznik, 10. karavansko gostišče v Orientu, 13. amoniakov derivat, 15. slovenski pesnik (Pavel), 17. starogrška mestna država na severnoafriški obali, 18. država na severnoafriški obali, 18. deloma odprt prizidek pri hiši, 19. nemški idealistični filozof (Immanuel), 21. trening, 23. glavno mesto romunske pokrajine Moldavije, 24. operni spev, 26. znamka švicarskih ur, 28. bal, 31. sveti bik pri starih Egipčanih, 32. Francoski pisatelj, po katerem je dobil ime sadizem, 33. dvojica, 34. proga, 36. kemični znak za radij, 37. latinski predlog.

Rešitve pošljite do 25. t. m. tov. ANDREJI TRAMPUŠEVI

Razne misli

Železni ptiči, ki letajo nad Vietnamskimi pokrajinami, imajo človeško (kamenito) srce.

Moč je vedno in povsod predhodnica splošne slabosti.

Nekaj za mlade mamice

POGRETA ŠPINAČA NI ZA OTROKE!

Spomladi je na naši mizi pogosto špinaca. Vsebuje precej železa, joda in je prav, da jo jemo pogosto, po možnosti tudi surovo. Nekaj pa si moramo zapomniti!

Dojenčki in otroci nikakor ne smejo jesti pogrete špinace! Zakaj? — Pridelovalci gojijo špinac z dušičnimi gnojili in je večkrat preveč pognojena. Nепorabljeni dušik nabira špinaca v sebi, tako so ugotovili strokovnjaki, in sicer toliko kolikor ga telo lahko sprejme brez škode, ker ga potem tudi izloči. Če pa pustimo ostanke pripravljene špinace za kasnejšo uporabo, pa nastane sprememba. Iz dusika nastane nitrit, ki odvzema telesu važni sestavni del krvi — HEMOGLOBIN. Vsaka špinaca sicer ni prenojena, če uporabljamo domače gnojilo, pri kupljeni pa tega ne moremo vedeti.

Zato bodimo previdni in otrokom ne ponudimo nikoli pregrete špinace!

ŽEJNI DOJENČKI

Mlade matere največkrat ne vedo, da so dojenčki bolj žejni kot odrasli ljudje. Njihovo telo hitreje izloča vodo, zato mnogi jokajo, ker so žejni, pa tega ne znajo povedati. V vročih dneh ponudimo dojenčku večkrat pijačo: malo sladkega kamiličnega čaja ali prekuhane in ohlajene vode ali razredčen sadni sok.

Dojenček nam bo za te kapljice tekočine hvaležen.

Ureja uredniški odbor. Odgovornik: urednik Bogomil LILIJA, tehnični urednik Gabrijel MAKUC. Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. Izdaja delavski svet Lesnega kombinata »NOVOLES« v Straži pri Novem mestu. Naklada 1.400 izvodov. Tiska tiskarna »KNJIGOTISK« v Novem mestu.